

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет ветеринарної медицини

Кафедра терапії і клінічної діагностики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ветеринарної медицини
_____ проф. М.І. Цвіліховський
“ ____ ” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри терапії і клінічної
діагностики
Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ доцент В.М. Костенко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

з дисципліни «ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ ТВАРИН»
(назва дисципліни)

Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»
(шифр спеціальності) (назва спеціальності)

ОС «Бакалавр»

Термін навчання: денна форма, скорочений термін навчання, 2 роки 10 міс.

Факультет ветеринарної медицини
(назва факультету)

Розробники: Голопура С.І., Бойко Н.І., Грушанська Н.Г., Костенко В.М.,
Макарін А.О., Павелиця О.О. Палюх Т.А.

Код кафедри: 08.05

Київ — 2020

Вступ

Робоча програма складена для проходження навчальної практики з дисципліни "Внутрішні хвороби тварин" студентами ОС «Бакалавр» факультету ветеринарної медицини НУБіП України зі скороченим терміном навчання 2 р. 10 міс.

Внутрішні хвороби тварин – одна із профільюючих клінічних дисциплін, за якою студенти вивчають причини виникнення, механізми розвитку, перебіг, методи розпізнавання, лікування та профілактики хвороб внутрішніх органів неінфекційної природи. Ця дисципліна допомагає студентам не тільки оволодіти знаннями з найбільш масових і розповсюджених внутрішніх хвороб, але і формувати клінічне мислення. Методи і прийоми, які застосовуються при вивченні внутрішніх хвороб тварин широко використовуються і при опануванні суміжних спеціальних дисциплін: хірургії, епізоотології, паразитології.

1. Мета і завдання практики

Мета. Закріплення студентами теоретичних знань та оволодіння практичними навичками постановки діагнозу, проведення лікування та профілактики внутрішніх хвороб тварин.

Завдання практики

Основними завданнями навчальної практики з дисципліни "Внутрішні хвороби тварин" є:

- засвоєння методики проведення диспансеризації сільськогосподарських тварин;
- закріплення теоретичних знань та придбання практичних навичок у діагностиці, терапії та профілактиці внутрішніх незаразних хвороб тварин;
- безпосередня участь у проведенні лікувальної, профілактичної та організаційної роботи в тваринницьких господарствах;
- ведення клінічної документації;
- оволодіння методиками наукових досліджень.

2. Бази практики

Навчальна практика з дисципліни "Внутрішні хвороби тварин" проводиться під керівництвом викладачів кафедри терапії і клінічної діагностики у навчально-дослідних господарствах ВП НУБіП України (Великоснітинське, Агрономічна дослідна станція, Ворзель), на іподромі, агрофірмі "Пуца-Водиця", в навчальних лабораторіях кафедри терапії і клінічної діагностики та кафедри конярства, господарствах різних форм власності, якщо вони здатні забезпечити умови практики, які виписані в цій програмі.

3. Організація проведення практики

Навчальна практика з дисципліни «Внутрішні хвороби тварин»

погоджується з навчальним планом вищого навчального закладу і проводиться у відповідності з Положенням про навчальну практику студентів вищих навчальних закладів України, що передбачають підготовку молодшого лікаря ветеринарної медицини для виробничо-технологічної, організаційно-управлінської, лікувально-профілактичної і дослідницької діяльності з метою попередження і лікування хвороб тварин, охорони населення від хвороб, загальних для людини і тварини, виробництва доброякісних у ветеринарно-санітарному відношенні продуктів і сировини тваринництва.

Організацію практики здійснюють викладачі кафедри (по два викладачі на групу). Основною формою організації праці студентів є бригадна. В залежності від виробничих можливостей створюються бригади студентів у кількості 3–7 осіб та призначаються бригадири із найбільш підготовлених студентів. Перед початком практики викладач проводить загальний інструктаж групі студентів з техніки безпеки при дослідженні і наданні допомоги тваринам, дає завдання групі на кожний день. Під час практики викладач консультує студентів та бригадирів, які в свою чергу консультують членів бригади. Через бригадирів викладач здійснює контроль виконання завдань практики.

Виконання програми навчальної практики проводиться шляхом безпосередньої участі у виробничих процесах, вивчення обліково-звітної документації та інших документів.

4. Зміст практики

Програма практики розрахована на 5 діб (30 год.)

Перша доба – заїзд на базу практики, поселення, ознайомлення з умовами проживання розпорядком дня, проходження інструктажу з охорони праці та особистої гігієни під час роботи з тваринам, при перебуванні на території ферми, в тваринницьких приміщеннях.

Проведення диспансерного обстеження господарства (аналіз кормової бази, стан приміщень, умови годівлі та напування, наявність моціону) з обов'язковим складанням акту обстеження, диспансерне обстеження поголів'я тварин (клінічний огляд всього поголів'я). Вивчення досвіду лікування тварин в господарстві. Курація хворої тварини.

Друга доба – Повний клінічний огляд контрольних груп тварин за методикою проф. М.О.Судакова та відбір проб сечі, молока для експрес-досліджень (10% поголів'я) тварин. Відпрацювання деяких методів терапевтичної техніки (металоіндикація передшлунків у жуйних, промивання шлунку у моногастричних тварин, техніка новокаїнових блоkad, аутогемотерапія, парентеральні методи введення лікарських засобів тощо). Вивчення досвіду лікування тварин в господарстві. Курація хворої тварини.

Третя доба – Продовження клінічного огляду контрольних груп тварин за методикою проф. М.О. Судакова та відбір проб сечі, молока для експрес-досліджень (10% поголів'я) тварин. Продовження деяких методів терапевтичної техніки (металоіндикація передшлунків у жуйних, промивання шлунку у моногастричних

тварин, техніка новокаїнових блоkad, аутогемотерапія, парентеральні методи введення лікарських засобів тощо. Вивчення досвіду лікування тварин в господарстві. Курація хворої тварини.

Четверта доба – Відбір проб крові для морфологічних та біохімічних досліджень від тварин контрольних груп. Вивчення досвіду лікування тварин в господарстві. Курація хворої тварини.

*П'ята доба** – (навчальна лабораторія кафедри). Проведення морфологічних та біохімічних досліджень проб крові від тварин контрольних груп. Статистична обробка результатів. Складання акту диспансерного обстеження, з наданням рекомендацій, щодо лікування та профілактики внутрішніх хвороб тварин. Здача інформаційних листів та ординаторської історії хвороби, повернення інструментів та матеріалів на кафедру

Примітка. * - у випадку належної матеріально-технічної бази практики для виконання лабораторних досліджень проб крові студенти залишаються в господарстві і не виїжджають до навчальної лабораторії кафедри

4.1. Індивідуальні завдання

Під час проходження навчальної практики студент зобов'язаний:

- брати участь у диспансерному обстеженні господарства;
- вивчити синдроматику хвороб в господарстві;
- вивчити досвід лікування тварин в господарстві;
- провести курацію хворої тварини;
- написати ординаторську історію хвороби, номер якої відповідає порядковому номеру в журналі реєстрації хворих тварин господарства;
- у кінці практики скласти звіт у вигляді інформаційного листа, в якому зробити аналіз всієї роботи, що виконана студентом (зразок подано в кінці робочої програми);
- при поверненні з практики на кафедру студенту необхідно здати інформаційний лист, здати і захистити ординаторську історію хвороби.

Індивідуальні завдання з науково-дослідної роботи студенти (за необхідності) виконують з тематики наукових досліджень кафедри.

4.1.Студенти повинні знати:

1. Методику проведення диспансеризації тварин.
2. Методи діагностики, терапії та профілактики найбільш розповсюджених внутрішніх хвороб тварин.
3. Особливості діагностики, терапії та профілактики внутрішніх хвороб новонароджених тварин.

4.2.Студенти повинні уміти:

1. Дотримуватись техніки безпеки при клінічних дослідженнях, лікуванні тварин та проведенні заходів профілактики захворювань.
2. Фіксувати тварин різних видів і вікових груп.
3. Застосувати основні загальні методи клінічного дослідження тварин (огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию, термометрію).

4. Взяти кров для лабораторних досліджень.
5. Взяти сечу для лабораторних досліджень.
6. Взяти молозиво і молоко для лабораторних досліджень.
7. Взяти вміст рубця для лабораторних досліджень.
8. Взяти вміст шлунка для лабораторних досліджень.
9. Взяти ексудат і трансудат для лабораторних досліджень.
10. Проводити клінічні дослідження та аналізувати отримані результати з використанням методів статистичної обробки та комп'ютерних програм.
11. Вводити лікарські засоби через рот, підшкірно, внутрішньом'язево, внутрішньовенно, внутрішньотрахеально, інтраперитонеально, інтраплеврально, внутрішньокістково, в пряму кишку, внутрішньоаортально та ін.
12. Вводити магнітні зонди в передшлунки великої рогатої худоби.
13. Проводити курацію тварин та вести клінічну документацію.
14. Складати план профілактичних заходів за результатами клінічних і лабораторних досліджень тварин при диспансерному їх обстеженні.
15. Оформляти ординаторську історію хвороби.

4.2 Методичні рекомендації

Для оформлення звіту про навчальну практику і **ординаторської історії хвороби** кафедра забезпечує студентів необхідними методичними матеріалами.

4.3. Матеріально-технічне забезпечення

Під час виконання завдань виробничої практики студенти використовують матеріально-технічне оснащення кафедри і бази практики.

4.4. Навчально-методичне забезпечення

Під час виконання індивідуальних завдань студент може використовувати наступні навчально-методичні матеріали кафедри.

1. Методические указания к физико-химическим, морфологическим и иммунологическим исследованиям крови сельскохозяйственных животных // В.Е. Чумаченко, Н.А. Судаков, В.И.Береза и др. – К.: Изд-во УСХА, 1991. – 69 с.
2. Рання діагностика, терапія і профілактика патології обміну речовин у великої рогатої худоби // В.Ю. Чумаченко, М.О. Судаков, В.Я. Колесник та ін. – К.: 1999. – 18 с.
3. Фізико-хімічні, морфологічні та біохімічні дослідження крові сільськогосподарських тварин // М.І. Цвіліховський, І.Г. Погурський, В.О. Бондар та ін. – К.: НАУ, 2002. – 49 с.
4. Методичні вказівки до проведення практичних занять по дослідженню сечі сільськогосподарських тварин для студентів факультету ветеринарної медицини // В.О.Бондар, В.А. Грищенко, Т.І. Левищенко та ін. - К.: НАУ. -

1998. – 16 с.

5. Методичні вказівки до практичних занять “Мікроскопічні дослідження осадів сечі сільськогосподарських тварин” (для студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю) // М.І. Цвіліховський, В.А. Грищенко, І.Г. Погурський та ін. – К.: Видавничий центр НАУ. – 2000. – 37 с.
6. Показники крові тварин при патології (метод. вказівки до проведення занять з розділу дисципліни „Клінічна діагностика хвороб тварин”) // М.І. Цвіліховський, О.М. Якимчук, Т.І. Левищенко та ін. – К.: Вид. центр НАУ. – 2006. – 34 с.
7. Діагностика пороків серця (методичні вказівки для студентів спеціальності „Ветеринарна медицина”) // М.І. Цвіліховський, Т.І. Левищенко, І.Г. Погурський та ін. – К.: Вид. центр НАУ. – 2004. – 36 с.
8. Диференціальна діагностика, лікування та профілактика хвороб органів дихання у тварин (методичні вказівки для студентів спеціальності „Ветеринарна медицина”) // М.І. Цвіліховський, О.І. Павленко, В.Я. Колесник, С.П. Долецький. – К.: Вид. центр НАУ. – 2005. – 54 с.
9. Методологічна оцінка клінічних та імунологічних досліджень у діагностиці, лікуванні і профілактиці хвороб імунної системи (методичні вказівки для студентів напрямку підготовки „Ветеринарна медицина”) // М.І. Цвіліховський, В.Ю. Чумаченко, О.І. Павленко та ін. – К.: Вид. центр НАУ. – 2005. – 34 с.
10. Ендоскопія шлунково-кишкового тракту у собак і котів (методичні вказівки для студентів спеціальності „Ветеринарна медицина”) // М.І. Цвіліховський, Т.І. Левищенко, О.М. Якимчук та ін. – К.: Вид. центр НАУ. – 2005. – 20 с.
11. Методологічна оцінка клінічних і гематологічних показників в діагностиці, лікуванні та профілактиці анемії у тварин (методичні вказівки для студентів напрямку підготовки „Ветеринарна медицина”) // М.І. Цвіліховський, В.І. Береза, І.Г. Погурський та ін. – К.: Вид. центр НАУ. – 2005. – 38 с.
12. General Animal Examination (методичні вказівки для студентів напрямку підготовки „Ветеринарна медицина” в англомовних групах) // М.І. Tsvilikhovsiy, V.O. Bondar, T.I. Levischenko and other. – К.: Вид. центр НАУ. – 2004. – 40 с.
13. Special Animal Examination (методичні вказівки для студентів напрямку підготовки „Ветеринарна медицина” в англомовних групах) // М.І. Tsvilikhovsiy, V.O. Bondar, I.G. Pogurskiy and other. – К.: Вид. центр НАУ. – 2006. – 38 с.

5. Форми і методи контролю

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри (по два викладачі на групу). Основною формою організації праці студентів є бригадна. В залежності від виробничих можливостей створюються бригади студентів у кількості 3–7 осіб та призначаються бригадири із найбільш підготовлених студентів. Перед початком практики викладач проводить

загальний інструктаж групі студентів з техніки безпеки при дослідженні і наданні допомоги тваринам, дає завдання групі на кожний день. Під час практики викладач консультує студентів та бригадирів, які в свою чергу консультують членів бригади. Через бригадирів викладач здійснює контроль виконання завдань практики.

- По завершенні практики викладач приймає звіт від усіх бригад.
- В організації та керівництві практикою приймають також участь спеціалісти ветеринарної медицини господарства.
- Студенти забезпечуються необхідними методичними посібниками.
- Індивідуальні завдання з науково-дослідної роботи студенти виконують з тематики наукових досліджень кафедри.

6. Вимоги до звіту

По закінченню практики згідно календарного плану, студенти подають викладачам інформаційний лист про виконання завдань, одержаних під час практики та оформлену ординаторську історію хворобу тварин.

7. Підведення підсумків практики

Підведення підсумків практики проводиться згідно графіку навчального процесу відповідно наказу по деканату ФВМ НУБіП України

Інформаційний лист

про виконання завдань у період навчальної практики з
дисципліни "Внутрішні хвороби тварин"

студента ОС «Бакалавр» _____ курсу _____ групи
факультету ветеринарної медицини НУБіП України

Місце практики

Термін

практики _____

Результати практики

№ п/п	Назва робіт	Кількість
1	Виконав наступні завдання	
	а)	
	б)	
	в)	
	і т.д.	
2	Набув навиків	
	а)	
	б)	
	в)	
	і т.д.	
3	Виконав науково-дослідну роботу з теми:	
	1	

Оцінка практики _____

Керівник практики _____